

ตีแผ่ กรุงเทพฯ เมืองพัฒนาที่สุด แต่เหลื่อมล้ำที่สุด ในประเทศไทย

คนจนที่สุดในกทม. จนกว่าเส้นความยากจนของประเทศ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า กทม. นับเป็นพื้นที่ซึ่งมีช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจนสูงที่สุดในประเทศไทย จากข้อมูลการคัดกรองนักเรียนทุนเสมอภาค สังกัด สพฐ. ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครอบครัวของเด็กยากจนพิเศษของกรุงเทพฯ มีรายได้เพียง 1,964 บาท

ต่อคนต่อเดือน ต่ำกว่าเส้นความยากจนของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สสภาพัฒน์) ซึ่งอยู่ที่ 2,762 บาทต่อคนต่อเดือน ทั้งนี้ COVID-19 ทำให้รายได้ครัวเรือนยากจนพิเศษทั่วประเทศลดลง คิดเป็น 7% เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนมีสถานการณ์ COVID-19

สถานะครัวเรือน

ครัวเรือนส่วนใหญ่
มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่

1,964

บาท/คน/เดือน

สถานะครัวเรือน
ครัวเรือนกว่าร้อยละ

75

มีช่องทางรายได้เพียงช่องทางเดียว
ส่วนใหญ่คือจากเงินเดือน/ค่าจ้าง

ร้อยละ

55.89

นักเรียนอาศัยอยู่กับพ่อแม่
รองลงมาร้อยละ 20.67
อาศัยอยู่กับญาติ

สมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย

4

คน/ครัวเรือน

การศึกษาผู้ปกครอง ร้อยละ

44.19

คือประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ
25.94 มัธยมศึกษาตอนต้น

หมายเหตุ

เส้นความยากจนของประเทศ
อยู่ที่ 2,762 บาทต่อคนต่อเดือน

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ครั้งแรกของ พ.ศ.2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
วิเคราะห์โดย: สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.)

ค่าครองชีพกทม. สูงกว่าจังหวัดอื่นๆ ในแทบทุกมิติ

ข้อมูลจากการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนล่าสุดเมื่อ พ.ศ. 2564 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า คนกรุงเทพฯ ต้องจ่ายค่าอุปโภค

บริโภคต่อครัวเรือนเฉลี่ย 10,837 บาทต่อเดือน ค่าใช้จ่ายดังกล่าวสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศ 1.5 เท่า

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ครั้งแรกของ พ.ศ.2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
วิเคราะห์โดย: สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.)

การระค่าใช้จ่ายการศึกษา รับเปิดเทอม พบ กทม. สูงกว่าทั้งประเทศ 2 เท่า

จากการสำรวจค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของเด็กนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ในพื้นที่กรุงเทพฯ พบว่าเด็กกรุงเทพฯ มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาเฉลี่ย 37,257 บาทต่อคนต่อปี ในจำนวนนี้เป็นค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมการศึกษาสูงถึง 26,247 บาท

ที่เหลือเป็นค่าเสื้อผ้าและเครื่องแบบ 2,072 บาท ค่าหนังสือ เครื่องเขียน และอุปกรณ์ 2,175 บาท และค่าเดินทาง 6,763 บาท ตัวเลขเฉลี่ยเหล่านี้สูงกว่าทุกพื้นที่ในประเทศไทย สูงกว่าเฉลี่ยของทั้งประเทศซึ่งมีค่าใช้จ่าย 17,832 บาทต่อคนต่อปี ถึง 2 เท่า

ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

ของเด็กนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี (ต่อคนต่อปี)

หมวดหมู่ค่าใช้จ่าย	กรุงเทพฯ	แม่ฮ่องสอน	นราธิวาส	อำนาจเจริญ	เฉลี่ยทั้งประเทศ
ค่าเล่าเรียน	26,247	2,365	2,183	3,699	11,302
ค่าเครื่องแบบ	2,072	811	1,570	999	1,293
ค่าหนังสือ/อุปกรณ์	2,175	378	991	566	1,082
ค่าเดินทาง	6,763	2,362	2,647	3,579	4,154
รวมค่าเฉลี่ย (บาท)	37,257	5,916	7,392	8,843	17,832

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ครั้งแรกของ พ.ศ.2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
วิเคราะห์โดย: สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.)

**ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของเด็ก
ในครอบครัวที่ยากจนที่สุดกับเด็กในครอบครัวที่รวยที่สุด
เฉพาะในภาพรวมทั้งประเทศ**

จังหวัด	คนจนที่สุด (10%)	คนรวยที่สุด (10%)	ความแตกต่าง
นนทบุรี	6,820	62,000	55,180
สุราษฎร์ธานี	4,800	32,500	27,700
ยโสธร	1,480	6,080	4,600
ยะลา	1,280	11,000	9,720
เฉลี่ยทั่วประเทศ	2,610	42,700	40,090

เหลื่อมล้ำทั้งโอกาสและ คุณภาพการเรียนรู้ ครัวเรือนจนสุด-รวยสุด ใช้จ่ายเพื่อการศึกษา ห่างกันถึง 12 เท่า

หากเปรียบเทียบ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของเด็กที่มาจากครัวเรือนยากจน 10% ล่างสุดของกรุงเทพฯ จะอยู่ที่ 6,600 บาทต่อคนต่อปี ในขณะที่เด็กที่มาจากครัวเรือนที่รวยที่สุด 10% แรกของกรุงเทพฯ มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่สูงถึง 78,200 บาทต่อคนต่อปี ตัวเลข

ห่างกันถึง 12 เท่า ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมที่แตกต่างกันอย่างมากรบอบถึงคุณภาพการศึกษาที่นักเรียนกลุ่มยากจนและกลุ่มที่มีฐานะดี มีโอกาสได้รับแตกต่างกัน

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ครั้งแรกของ พ.ศ.2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
วิเคราะห์โดย: สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.)

ครัวเรือนยากจนแบกรับรายจ่าย การศึกษา สูงกว่าครัวเรือน ที่ร่ำรวยถึง 4 เท่า ส่งผลหลุดนอกระบบการศึกษา คุณภาพการศึกษาต่ำกว่า

แม้ว่าค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของครอบครัวยากจนจะไม่สูงนัก แต่จากข้อมูลบัญชีรายจ่ายด้านการศึกษาแห่งชาติ (National Education Account : NEA) พบว่า โดยเฉลี่ยครัวเรือนยากจนต้องแบกรับรายจ่ายด้านการศึกษาเมื่อเทียบกับรายได้ สูงกว่าครัวเรือนที่ร่ำรวยถึง 4 เท่า ความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึง

ทรัพยากรทางการศึกษาอาจนำไปสู่การหลุดออกนอกระบบการศึกษาของเด็กยากจน รวมถึงคุณภาพการศึกษาที่พวกเขาได้รับภายใต้ทรัพยากรอันจำกัด ซึ่งทำให้พวกเขามีโอกาสหลุดพ้นออกจากวงจรของความยากจนแบบข้ามรุ่นได้

ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของเด็ก ในครอบครัวที่ยากจนที่สุด 10% ล่าง กับเด็กในครอบครัวที่รวยที่สุดเฉพาะ 10% แรก ในกรุงเทพมหานคร

หมวดหมู่ค่าใช้จ่าย	คนจนที่สุด (10%)	คนรวยที่สุด (10%)	ความแตกต่าง
ค่าเล่าเรียน	3,000	59,000	56,000
ค่าเครื่องแบบ	600	3,000	2,400
ค่าหนังสือ / อุปกรณ์ฯ	500	4,200	3,700
ค่าเดินทาง	2,500	12,000	9,500
รวมค่าเฉลี่ย (บาท)	6,600	78,200	71,600

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ครั้งแรกของ พ.ศ.2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
วิเคราะห์โดย: สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.)

5 ข้อเสนอแก้ปัญหา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของเด็กกทม.

• ปรับสูตรจัดสรรงบประมาณ ลดภาระค่าใช้จ่ายการศึกษาให้ครัวเรือนยากจน

ควรมีการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับอัตราเงินเฟ้อสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน และสอดคล้อง เศรษฐฐานะของครัวเรือนยากจน

• บูรณาการฐานข้อมูล เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนอย่างมีเงื่อนไข ลดภาระค่าใช้จ่าย ด้านการศึกษา ให้ครัวเรือนยากจนพิเศษ

การบูรณาการฐานข้อมูลผ่านระบบการคัดกรองนักเรียนยากจน ที่ไม่ใช่แค่การจัดสรรเงินอุดหนุนอย่าง มีเงื่อนไขให้แก่นักเรียนยากจนเท่านั้น แต่จะเป็นระบบฐานข้อมูลเพื่อการชี้เป้าบูรณาการ ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงตัว และการส่งต่อการช่วยเหลือในทุกมิติ

• เพิ่มทรัพยากรทางการศึกษา สำหรับโรงเรียนด้อยโอกาสเพื่อยกระดับคุณภาพ การเรียนรู้

การจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนตามหลักเสมอภาค โดยให้สอดคล้องกับต้นทุนและทรัพยากร โรงเรียนแต่ละแห่ง โดยโรงเรียนที่มีทรัพยากรน้อยควรได้รับการจัดสรรเป็นตามมาตรฐาน อีกทั้งเพิ่ม บุคลากรทางการศึกษาครูในโรงเรียนสังกัด กทม. ที่มีคุณภาพ ครูชาวต่างชาติ รวมถึงการส่งเสริม กิจกรรมนอกหลักสูตรการเรียน เช่น กีฬา การแสดง ศิลปะ เพื่อพัฒนาทักษะทางอารมณ์สังคม ฯลฯ

• อุดหนุนสวัสดิการสังคมด้านอื่นๆ เพิ่มคุณภาพชีวิตเด็ก กทม.

เช่น บัตรสวัสดิการนักเรียน ลดภาระค่าใช้จ่ายด้านการเดินทาง ฯลฯ

การลดภาระค่าใช้จ่ายด้านการเดินทาง เช่น บัตรสวัสดิการนักเรียน ลดราคาอุปกรณ์เกี่ยวข้องกับ การศึกษา ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ในราคาขอมเยาว่า รวมถึงแพคเกจอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ ที่เหมาะสมตามช่วงวัย

• ยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวันเรียนของกรุงเทพมหานคร

เพื่อดูแลบุตรหลานครอบครัวยากจน คนหาเช้ากินค่ำใน กทม. กลุ่มผู้มีรายได้น้อย

ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของกรุงเทพมหานคร ได้รับการพัฒนาและยกระดับให้มีความพร้อม ตามโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ที่ครบครัน ถูกต้องตามสุขลักษณะสาธารณสุขตามมาตรฐาน ปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ คุณภาพของครูพี่เลี้ยง การตรวจสุขภาพ และการส่งเสริมกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกับผู้ปกครอง

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ครั้งแรกของ พ.ศ.2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
วิเคราะห์โดย: สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.)